

Vanha vammaispalvelulaki – siirtymäaika 31.12.2027 saakka

Vammaispalveluista saamen kielillä

Vammaispalvelujen käsikirja
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL

Luet vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä.

Tämä laki on kumottu L:lla 14.4.2023/675, joka on voimassa 1.1.2025 alkaen.

Vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukainen sisältö on käytössä soveltuvin osin uuden vammaispalvelulain siirtymäajan loppuun 31.12.2027.

Vanha vammaispalvelulaki -osiossa kuvataan vammaispalvelulain ja kehitysvammlain mukaisia palveluja sekä lain soveltamista käytännössä. Lisäksi on kuvattu vanhan vammaispalvelulain mukainen asiakasprosessi.

Teksti on vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä. THL:n tuottama sisältö on julkaistu alkuperäisessä muodossaan THL:n sähköisessä Vammaispalvelujen käsikirjassa.

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(Finlex\)](#)

Vammaispalveluista saamen kielillä

Huom!

Alla olevat saamenkieliset sivut on julkaistu ennen hyvinvointialueille siirtymistä ja koskevat vanhaa vammaispalvelulakia.

Seuraavilla sivuilla on kuvattu lyhyesti sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisia palveluja vammaisille henkilöille. Lisäksi on kuvattu lyhyesti palvelutarpeen arviointi ja siihen kuuluvat eri vaiheet kuten palvelujen hakeminen ja asiakassuunnitelma.

- Lámisvuodábálvalusat (Vammaispalvelut pohjoissaameksi)
- Palvátusah vádulij várás (Vammaispalvelut inarinsaameksi)
- Lää'meskääzzkõõzz (Vammaispalvelut koltansaameksi)
- [Vammaispalvelut Suomessa - suomenkielinen versio saamenkielisistä tiivistelmistä \(pdf 89,2 kt\) \(Innokylä\)](#)

Asiakasprosessi-osiossa kerrotaan oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin sekä saamelaisten vammaisten henkilöiden oikeuksien huomioimisesta:

- Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin
- Saamelaisten vammaisten henkilöiden oikeuksien huomioiminen

Lámisvuodábálvalusat – Vammaispalvelut pohjoissaameksi)

Vammaispalvelut pohjoissaameksi - Om funktionshinderservice på nordsamiska

Lámisolbmuid lágiduvvojit bálvalusat sosiálafuolahuslága ja lápmásiidbálvalanlága ja čálgováddolága vuodul. Lámisolbmo bálvalusdárbu čielggaduvvo bálvalusdárbbu árvvoštallamis, man vuodul sutnje ráhkaduvvo bálvalusplána.

Iešguđetlágan bálvalusaid mieđiheami eavttut leat meroštallojuvvon lágas.

Oassi bálvalusain gullet gielddaid earenoamáš lágidangeatnegasvuoda ollái. Lámisolbmui lea dáid bálvalusaide subjektiiivlaš vuoigatvuohta. Dát mearkaša, ahte gielddat galgá álot mieđihit ohccojuvvon bálvalusa, juos bálvalusa oazžuma eavttut divvet.

Gieldda almmolaš lágidangeatnegasvuoda ollái gullevaš bálvalusat fas leat čatnosis mearreruhtii. Mearreruhtii čadnojuvvon bálvalusat juolluduvvojit gieldda várren mearreruđa olis indiviida dárbovihkkedalama vuodul.

Go eiseváldi addá bálvalussii guoski mearrádusa, áššehas sáhtta ohcat dasa rievdadusa.

Láगत

Lámisolbmuid bálvalusat lágiduvvojit Suomas vuosstaš sajis sosiálafuolahuslága (1301/2014) vuodul. Juos sosiálafuolahuslága dahje eará almmolašlága mielde bálvalusat eai leat lámisolbmui doarvá dahje heivvolaččat, bálvalusat lágiduvvojit lámisvuodábálvaluslága (380/1987) vuodul.

Lámisvuodálagas (519/1977) meroštallojuvvon sierrafuolahus addojuvvo olbmuid, geaid čálgan dahje vuoiŋŋalaš doaibman leat eastašuvvan dahje heahtašuvvan rieđadanviđa dahje čálganagis ožžojuvvon buohcuvuoda dahje váttu dihte. Vai sáhtta oazžut sierrafuolahusa, eaktuduvvo lassin ahte olmmoš ii sáhte oazžut iežas dárbbasan bálvalusaid eará lága vuodul.

Sámiid vuoigatvuohta iežaset gillii ja kultuvrii

Suoma vuodđoláhka dorvvasta sámiide vuoigatvuođa eamiálbmogin doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra.

Lámisolvmo galgá bálvalit ja bálvalusat galget lágiduvvot vuhtiiválddi su eatnigiela (láhka bálvalusain ja doarjjadoaimmain, mat lágiduvvojit lámisvuođa vuodul, 7 §)

Mot ollašuttit sámiid vuoigatvuođaid iežaset gillii ja kultuvrii

Sámegiela áššiidikkšuma galgá viggat addit sámegiela olbmui dikšun láhkai. Juos dát ii vejolaš, sáhtá geavahit dulkoma. Dulkon lea álot áššehassii nuvtá. Eiseváldi fuolaha goasttádusaid lassin maiddá dulkka diŋgomii laktáseaddji praktihka ordnestallamiin.

Sámedikki bajásdoallá listtu sámegiela dulkain ja jorgaleddjiin.

[Jorgaleaddjit ja dulkkat \(Sámediggi\)](#)

Giela lassin maiddá kultuvrras ja dan vuhtiiváldimis lea dehálaš rolla.

Gielalaš vuoigatvuođat ruovttuguovllus

Sámiin lea álot vuoigatvuohta geavahit iežaset välljeumi mielde sáme- dahje suomagiela, go sii dikšot áššiid eiseváldiid olis sámiid ruovttuguovllus. Sámiid ruovttuguvlui gullet Anár, Eanodat, Ohcejohka ja Soađegili gieldda davvioassi.

Vaikko sámegiela olmmoš máhtáši maiddá suomagiela, eiseváldi galgá dattetge bálvalit olbmo sámegilli, juos dát nu háliida.

[Sámi giellaláhka \(Sámediggi\)](#)

Gielalaš vuoigatvuođat ruovttuguovllu olggobealde

Maiddá sámiid ruovttuguovllu olggobealde sámiin leat gielalaš vuoigatvuođat. Sámi giellalágas logahallojuvvojit mánggat sámiid ruovttuguovllu olggobeale báikkálaš ja riikkaviidosas eiseválddit, geain lea geatnegasvuohta lágide bálvalusa sámegilli. Sámiid ruovttuguovllu olggobealde vuoigatvuohta geavahit sámegiela lea ráddjejuvvon olbmo iežas áššái dahje áššái, mas son gullojuvvo.

Dihto diliin sápmelačas lea vuoigatvuohta oazžut jorgalusa nuvtá su áššái guoski áššegirjiin. Vuoigatvuohta lea dušše dain eiseváldiid olis, maiddá Sámi giellaláhka (1086/2003) heivejuvvo.

[Sámi giellaláhka \(Sámediggi\)](#)

Palvâlusah vâdulij vârás – Vammaispalvelut inarinsaameksi

Vammaispalvelut inarinsaameksi – Om functionshinderservice på enaresamiska

Palvâlusah vâdulij ulmui vârás uárnejuvvojeht sosialtipšomlaavâ, vâdulâšpalvâlemlaavâ já ovdánemvâddulaavâ miel. Tot, magarijd palvâlusâid vâdulâš olmooš taarbâš, čielgejuvvo palvâlemtáarbu árvuštálmist, já ton vuáđuld sunjin ráhtoo palvâlemvuávám.

Jieškote-uvlágán palvâlusâi miedettem iávtuh láá miáruštállum laavâst.

Uási palvâlusâin kuleh kieldâi sierânâs ornimkenigâsvuođâ siisâ. Vâdulijn ulmuin lii subjektivlâš vuoigâdvuohtâ finniid täid palvâlusâid. Tot uáivild, et kieldâ kalga ain miedettid uccum palvâlus, jis iávtuh palvâlus finniimân tiávdojeht.

Kieldâ almoli ornimkenigâsvuođâ siisâ kullee palvâlusah vist láá čonnâšum meriruodâid. Meriruodâid čonnâšum palvâlusah miedettuvvojeht kieldâ vâridem meriruodâi raamijn ton vuáđuld, lii-uv toos kuorâttállám maŋa tárbu.

Ko virgeomâhâš addel palvâlusân kyeskee miärádâs, te äššigâs puáhtá uuccâđ toos nubástus.

Laavah

Vádulij ulmui palvâlusah uárnejuvvojeh Suomâst vuosâsaajeest sosialtipšomlaavâ (1301/2014) vuáđuld. Jis sosialtipšomlaavâ tâi monni eres almoslaavâ miäldásiih palvâlusah iä lah vádulii ulmui tuárvi tâi hiäivuliih, te palvâlusah uárnejuvvojeh vädulâšpalvâlemlaavâ (380/1987) vuáđuld. Ovdánemvâddulaavâ (519/1977) miäldásâš sierânâstipšom adeluvvoo ulmuid, kiäh ovdánem tâi jieğâlâš toimâm lii estâšum já hemâdum jo šodâdijn tiettum tâi ovdánemavveest šoddâm puácuvođâ tâi váádu keežild. Sierânâstipšom finnim iähtun lii ton lasseen, et olmooš ij pyevti finniđ tarbâšum palvâlusâid eres laavâi vuáđuld.

Sämmilij vuoigâdvootâ jieijâs kielân já kulttuurân

Suomâ vuáđudemlaahâ torvee sämmilij vuoigâdvootâ algâaalmugin paijeentoollâđ já ovdediđ jieijâs kielâ já kulttuur.

Vádulii ulmuu kalga palvâliđ nuuvt, et váldá huámmášumán suu eenikielâ (laahâ vädulâšvootâ vuáđuld uárnejum palvâlusâin já toorjâtoomâin, 7§).

Maht oláštitiđ sämmilij vuoigâdvootâid jieijâs kielân já kulttuurân

Sämikielâlii ášástállâm kalga viggâđ adeliđ sämikielâlii pargoviehân tipšomnáál. Jis taat ij lah máhđulâš, te puáhtá kevttiđ tuulhâid. Tulkkum lii äššigâsân ain mávsuttem. Virgeomâhâš tipšo koloj lasseen meid tuulhâ tiiláámân lohtâšuvvee keevâtljij orniistâlmijj.

Sämitigge paijeentuálá listo sämikielâ tuulhâin já jurgâleijein.

[Jurgâleijeeh já tuulhah \(Sämitigge\)](#)

Kielâ lasseen meid kulttuurist já ton huámmášumán vâldimist lii tehâlâš roolâ palvâlusâi falâdijn.

Kielâliih vuoigâdvootâh päikkikuávlust

Sämmilijn lii ain vuoigâdvootâ valjiđ kevttiđ sämikielâ tâi suomâkielâ, ko sij ášasteleh virgeomâhijguin sämmilij päikkikuávlust. Sämmilij päikkikuávlun kuleh Anaar, Iänudâh, Ucjuhâ já Suáđigil kieldâ taa-vaabele uási.

Veikkâ sämikielâlâš olmooš mátaččij meid suomâkielâ, te virgeomâhâš kalga kuittâg palvâliđ suu sämi-kielân, jis sun nuuvt haalijj.

[Säämi kielâlaahâ \(Sämitigge\)](#)

Kielâliih vuoigâdvootâh päikkikuávlust ulgguubeln

Meid sämmilij päikkikuávlust ulgguubeln sämmilijn láá kielâliih vuoigâdvootâh. Säämi kielâlaavâst láá luvâttállum maangah sämmilij päikkikuávlust ulgguubeln tuáimee páiháliih já vâldikodáliih virgeomâhááh, kiäin lii kenigâsvuotâ palvâliđ sämikielân. Sämmilij päikkikuávlust ulgguubeln vuoigâdvootâ kevttiđ sämi-kielâ lii räijejum ulmuu jieijâs áášán teikkâ taggaar áášán, mast virgeomâhááh kuleh suu.

Motomijn tilâlâšvootâin sämmilijn lii vuoigâdvootâ finniđ mávsuttes jurgâlus jieijâs áášán kyeskee äššikiirjijn. Vuoigâdvootâ kuáská tuše taid virgeomâháid, mooid Säämi kielâlaahâ (1086/2003) heiviit-tuvvoo.

[Säämi kielâlaahâ \(Sämitigge\)](#)

Lää' meskääzzkõõzz – Vammaispalvelut koltansaameksi

Vammaispalvelut koltansaameksi – Om funktionshinderservice på skoltsamiska

Lää'mes oummuid riážžât kääzzkõõzzid sosiaaluáall-lää'jj di lää'meskääzzkõõslää'jj da ouddnemvâá'kkllää'jj nuájja. Lää'mes oummu kääzzkõõstaarb čiolgheet kääzzkõõstaarb ärvvtõõllmõõžžâst, koon vuâdald su'ne raajât kääzzkõõsplan.

Jee'resnallsee'm kääzzkõõzzi miõttmõõžž õudldõõzz liâ meá'rtõllum lää'jjest.

Pie'kk kääzzkõõzzin kooll koo'ddi takai jeá'rab riáššâmõõlgtemvuõđ kruu'gğe. Lää'mes oummuin lij táid kääzzkõõzzid subjektiiavlâž vuõiggâdvuõtt. Tât miârkat, što kâá'dd âlgg pâi miõttâd annum kääzzkõõs, jõs kääzzkõõzz vuážžmõõžž õudldõõzz teáuddje.

Kâá'dd aalmila riáššâmõõlgtemvuõđ kruu'gğe kuulli kääzzkõõzz liâ peá'lstes mie'rteägga čõnnum.

Mie'rteägga čõnnum kääzzkõõzzid miõđât kâá'dd va'rrjem mie'rteäggi ää'sš õhttvuõđâst individual'la tarbbtu'mmjõõzz vuâdald.

Gu ve'rğgnek õudd kääzzkõõzz kuõskki tu'mmstõõgg, ä'sšnek vuáitt äännad tõõzz muttâz.

Lää' jj

Lää'mes oummui kääzzkõõzz riážžât Lää'ddjânnmest vuõss-sâá'jest sosiaaluáall-lää'jj (1301/2014) nuájja.

Jõs sosiaaluáall-lää'jj le'be jee'res õõlmâslää'jj meâldla kääzzkõõzz jiâ leäkku lää'mes oumže ri'jttjeei le'be suáppi, kääzzkõõzz riážžât lää'meskääzzkõõslää'jj (380/1987) vuâdald.

Ouddnemvâá'kkllää'jj (519/1977) meâldlaž spesiaaluáall uu'det oummuid, koon šõddâm le'be jiõgggaž tuáimmjummuš lij cõggõõvvâm le'be heárršõõvvâm šõddâmäiggaž le'be šõddâmää'jjest vuážžum puõccmõõžž le'be vâá'jj diõtt. Spesiaaluáall vuážžmõõžž õudldõõssân lij lâá'ssen, što oumaž ij vuei't vuážžad taarbsem kääzzkõõzzid jee'res lää'jj nuájja.

Sä' mmlai vuõiggâdvuõtt jiijjâs kiõ' lle da kulttuu' re

Lää'ddjânnam vuâđđlää'kk tuárvv sä'mmlaid vuõiggâdvuõđ algmeeran juá'tkked oudâs da viikkâd oudâs jiijjâs kiõlâs da kulttuu'res.

Lää'mes oummu âlgg kääzzkâ'stted da kääzzkõõzzid riáššâd vâá'ldee'l lokku suu jie'nnkiõlâs (lää'kk lää'mesvuõđ vuâdald riáššâmvuálain kääzzkõõzzin da tuárrjummsin, 7§)

Mä' htt viikkâd čõõđ sä' mmlai vuõiggâdvuõđid jiijjâs kiõ' lle da kulttuu' re

Sää'mkiõllsaž ä'sšeem âlgg kičõlõõttâd u'vdded sää'mkiõllsa oummu háiddamnalla. Jõs tât ij leäkku vuei'tlva, vuei'tet ââ'nned tu'lkkõõzz. Tu'lkkõõs lij pâi ä'sšnekka mäáuste'm. Ve'rğgnek âänn huõl kuuli lâá'ssen še tuulk ti'll'jummsa õhttneei vue'jj riáššmõõžžin.

Sää'mte'gğ tuõ'llai liist sää'mkiõl tuulkin da kiõll'jáârglõ'ttin.

[Kiõll'jáârglõ'tti da tuulk \(Sää'mte'gğ\)](#)

Kiõl lâá'ssen še kulttuurâst da tõn lokku välldmõõžžâst kääzzkõõzzin lij tää'rkes rool.

Ʒiöll' laž vuõiggâdvueđ dommvuu' dest

Sä'mmlain lij päi vuõiggâdvueđtt äâ'nned vaalšummšes mie'ldd sää'mkiõl le'be lää'ddkiõl, gu sij ä'sšee ve'rggñii'kkin sä'mmlai dommvuu'dest. Sä'mmlai dommvoudda ko'lle Aanar, Jeänök, Uccjokk da Suä'djel kää'dd tâ'vybie'll.

Hä't sää'mkiõllsaž ouumaž siltte'či še lää'ddkiõl, ve'rggñee'kk älgg tõ'st huõlkani kääzzká'stted oummu sää'mkiõlin, jõs tät nu't haa'lad.

[Sää'm kiõll-lää'kk \(Sää'mte'gg\)](#)

Ʒiöll' laž vuõiggâdvueđ dommvuud åålgbeä' lnn

Še sä'mmlai dommvuu'd åålgbeä'lññ sä'mmlain liä Ʒiöll'laž vuõiggâdvueđ. Sää'm kiõll-lää'jjest looggtõõlât määngaid sä'mmlai dommvuu'd åålgbeä'lññ tuåimmjeei pääiklaž da vä'lddkåaddlaž ve'rggñee'kkid, koin lij õõlgtemvueđtt riäššâd kääzzkõõzzid sää'mkiõ'lle. Sä'mmlai dommvuu'd åålgbeä'lññ vuõiggâdvueđtt äâ'nned sää'mkiõl lij rajjuum oummu jiijjäs äšša le'be äšša, ko'st suu kuulât.

Snäätnas vue'jjin sä'mmlast lij vuõiggâdvueđtt vuäžžad mäauste'm jåårglõs suu ää'sšes kuõskkjñ ä'sškkii'rjin. Vuõiggâdvueđtt lij päi tõin ve'rggñii'kkin, koid Sää'm kiõll-lää'jj (1086/2003) suävldet.

[Sää'm kiõll-lää'kk \(Sää'mte'gg\)](#)

Lähteet

[Kääntäjät ja tulkit \(Saamediggi.fi\)](#)
[Saamen kielilaki \(Saamediggi.fi\)](#)